

Hem > ... > Rättsliga Åtgärder > Rättshjälp > Poland

Rättshjälp

Innehåll inlagt av

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Polen

1 Vilka kostnader uppstår vid en rättegång och vem måste som regel betalar dem?

Rättegångskostnaderna är de kostnader som är nödvändiga för att en person ska kunna hävda eller försvara sina rättigheter inför domstol. Här ingår domstolskostnader och, om parten för sin egen talan eller företräds av ett ombud som inte är advokat (*adwokat*), juridisk rådgivare (*radca prawny*) eller patentombud (*rzecznik patentowy*), partens eller dennes ombuds kostnader för att ta sig till domstolen och ett belopp motsvarande den inkomst parten förlorat till följd av att han eller hon inställt sig vid domstolen, dock högst ett belopp som motsvarar ett yrkesmässigt ombuds arvode, och om parten biträds av en advokat, en juridisk rådgivare eller ett patentombud, vederbörandes arvode.

Domstolskostnaderna består av avgifter och ersättning av utgifter.

En avgift tas ut för varje ingiven handling som är avgiftsbelagd. Vilka handlingar som är avgiftsbelagda samt avgiftens storlek anges i lagen av den 28 juli 2005 om domstolskostnader i civilrättsliga ärenden (*Ustawa z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*). I lagen fastställs också regler för beräkning av utgifter.

I synnerhet följande handlingar är avgiftsbelagda:

- Käromål/genkäromål.
- Handling genom vilken yrkanden utvidgas eller ändras så att tvistens värde ökar.
- Överklagan (*apelacja* eller *zażalenie*).
- Överklagan till högsta instans (*skarga kasacyjna*) och överklagan i syfte att få en slutlig dom förklarad rättsstridig.
- Ansökan om återvinning av en tredskodom.
- Bestridande av betalningsföreläggande.
- Primärt ingripande (*interwencja główna*) och sekundärt ingripande (*interwencja uboczna*).
- Ansökan om att inleda ett rättsvårdförfarande.
- Konkursansökan.
- Ansökan om registrering i/avförande ur fastighetsregistret.
- Begäran om registrering i det nationella domstolsregistret (*Krajowy Rejestr Sądowy, KRS*) och pantregistret, samt ändring eller strykning av sådana registreringar.
- Ansökan om resning.
- Talan om upphävande av skiljedom.
- Klagomål mot en domstolstjänstemans beslut.
- Klagomål mot exekutionstjänstemannens åtgärder.
- Begäran om utfärdande av följande handlingar ur ärendeakten: kopia, utdrag, intyg, andra handlingar eller kopior samt begäran om kopia av fastighetsregistret (mot en registreringsavgift).

Utgifter omfattar bland annat följande:

- Resekostnader för inställelse i domstol för part som är befriad från rättegångskostnader, om inställelsen beslutats av domstolen.
- Ersättning till vittnen för resor, uppehälle och förlorad inkomst i samband med vittnenas inställelse i domstol.
- Arvode och ersättning för kostnader till sakkunniga, översättare och god man som utsetts för parten i målet.
- Schablonbelopp för bevisinsamling genom yttrande från en panel av sakkunniga.
- Avgifter till andra personer eller institutioner och ersättning för deras utgifter.
- Kostnader för annan bevisinsamling.
- Kostnader för transport och förvaring av djur och föremål.
- Kostnader för placering och kvarhållande.
- Engångsbelopp till domstolsförordnade gode män för utförandet av bakgrundsundersökningar i ärende rörande annullering av äktenskap, äktenskapsskillnad eller hemskillnad och för övervakning av föräldrakontakt som planerats av domstolen.
- Kostnader för intyg från domstolsläkare.
- Kostnader för medling efter det att en domstol hänskjutit ärendet.
- Kostnader för tillkännagivanden.

Om inte annat föreskrivs i lag är den part som till domstolen lämnar in en handling som är avgiftsbelagd eller ger upphov till utgifter skyldig att betala domstolskostnaderna.

Bl.a. följande parter är enligt lag befriade från domstolskostnader (ingen begäran krävs):

- En part som begär att faderskap eller moderskap ska fastställas och gör relaterade yrkanden (om en talan om fastställande av faderskap visar sig vara uppenbart ogrundad, får domstolen i sitt beslut om att avsluta förfarandet emellertid ange att sökanden ska stå för de obetalda domstolskostnaderna, med beaktande av alla omständigheter i målet).
- En part som begär underhåll och svaranden i mål om nedsättning av underhåll.
- En part som begär att avtalsklausuler ska förklaras oskäligen.
- En anställd som väcker talan eller ansöker om inledande av rättsvårdsförfarande, utom när yrkandets värde överstiger 50 000 polska zloty, eller en person som överklagar i ett socialförsäkringsmål.
- En part i ett mål som rör psykisk hälsa.
- En person som saknar arbetsförmåga vid förfaranden för upphävande eller ändring av personens ställning som arbetsoförmögen.

Kostnaderna betalas preliminärt av finansministeriet om de har samband med en åtgärd som domstolen vidtagit på eget initiativ (t.ex. när domstolen godtar bevisning utan begäran från någon part). Övriga kostnader betalas preliminärt av den part som har begärt den åtgärd som ger upphov till kostnaderna. Domstolen kan kräva att en part betalar en del av kostnaderna i förskott, och vidtar då inte den begärda åtgärden förrän förskottsbeloppet har betalats. Domstolen beslutar om återbetalning av eventuella överskjutande förskottsbelopp och reglering av de kostnader som uppkommit i den slutliga domen.

Domstolen beslutar också i sin slutliga dom om vem som slutgiltigt ska bära kostnaderna för förfarandet och i vilken omfattning. I tvistemål gäller regeln att den tappande parten ska bära alla kostnader (dvs. både sina egna och den andra partens kostnader). Om en talan delvis vinner bifall kan domstolen besluta att parterna ska bära sina egna kostnader (dvs. att ingen av parterna är skyldig att ersätta den andras kostnader) eller att parterna ska dela kostnaderna proportionellt (alltså att den mindre framgångsrika parten ersätter den andra för en del av dennes kostnader enligt vad domstolen fastställer). Vid rättsvårdsförfaranden (som används i många fall, exempelvis för att besluta i viktiga ärenden rörande barn, förvärv av arv eller upphävande av samägande) är regeln att kostnaderna kvittas mot varandra. Beroende på situationen, bl.a. parternas uppträdande under förfarandet, kan domstolen emellertid besluta annorlunda, och t.ex. låta en av parterna betala alla kostnader, inbegripet de kostnader som övriga parter ådragit sig.

2 Vad exakt är rättshjälp?

Rättshjälp tillhandahålls för att underlätta tillgången till rättslig prövning för personer som befinner sig i svåra livsomständigheter eller ekonomiska omständigheter.

Följande lagstiftning reglerar rättshjälp:

a) I inhemska mål: civilprocesslagen och lagen om domstolskostnader i civilmål.

b) I gränsöverskridande mål: utöver de lagar som anges i punkt a) ovan även lagen om rätt till rättshjälp i civilrättsliga förfaranden i Europeiska unionens medlemsländer och om rätten till rättshjälp i syfte att lösa en tvist i godo innan talan väcks (*Ustawa o prawie pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz o prawie pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem takiego postępowania*).

Gränsöverskridande mål utgör mål där en sökande som har sin hemvist eller vanliga vistelseort i en annan medlemsstat i Europeiska unionen (med undantag för Danmark) ansöker om rättshjälp i förfaranden som genomförs i eller ska inledas i Polen eller i syfte att lösa en tvist i godo i ett civilrättsligt mål där de polska domstolarna är behöriga. Detta omfattar även mål där en sökande som har sin hemvist eller vanliga vistelseort i Polen ansöker om rättshjälp i förfaranden som genomförs i eller ska inledas i en annan medlemsstat i Europeiska unionen (med undantag för Danmark) eller i syfte att lösa en tvist i godo i ett civilrättsligt mål där domstolarna i den staten är behöriga.

Rättshjälp omfattar följande:

- Befrielse från domstolskostnader, så att parten inte behöver betala avgifter och kostnader i förskott när förfarandet inleds eller medan det pågår. Detta omfattar även kostnaden för resa till domstolen, om domstolen beslutar att parten ska inställa sig personligen.
- Domstolens förordnande av ett ombud för domstolsförfarandet, inbegripet för utarbetandet av en stämningsansökan (i gränsöverskridande mål även för tillhandahållandet av juridisk rådgivning och en uppgörelse i godo av tvisten utanför domstol), så att parten kostnadsfritt företräds av en yrkesjurist.
- I gränsöverskridande mål där sökanden har lämnat in en ansökan om rättshjälp i förfaranden som genomförs i eller ska inledas i en annan medlemsstat omfattas dessutom följande:

a) Befrielse från kostnader för översättning av ansökan om rättshjälp i en annan medlemsstat och nödvändiga handlingar till stöd för ansökan.

b) Förordnande av en advokat eller juridisk rådgivare i syfte att tillhandahålla rättshjälp till en sökande i Polen i förfaranden som genomförs i eller ska inledas i en annan medlemsstat, fram till den dag då den behöriga myndigheten i den medlemsstaten mottar ansökan om rättshjälp.

Fullständig eller delvis rättshjälp kan beviljas. I sistnämnda fall kan rättshjälpen omfatta endast förordnande av ett ombud och inte befrielse från domstolskostnader eller förordnande av ett ombud och delvis befrielse från kostnaderna (exempelvis befrielse från en viss andel av kostnaderna eller en specifik kostnadspost).

I Polen finns också särskild rättshjälp inom ramen för det som betecknas "kostnadsfri rättshjälp" (nieodpłatna pomoc prawna). Kostnadsfri rättshjälp regleras av lagen av den 5 augusti 2015 om kostnadsfri rättshjälp, kostnadsfri samhällsrådgivning och juridisk utbildning (Ustawa z 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej). Kostnadsfri rättshjälp omfattar följande:

- *Kostnadsfri juridisk rådgivning som tillhandahålls av en advokat eller juridisk rådgivare, även med avseende på pågående domstolsförfarande.*
- *Kostnadsfritt utarbetande av ett utkast till handling, med undantag för inlagor i pågående domstolsförfaranden.*
- *Kostnadsfritt utarbetande av en ansökan om att befrias från domstolskostnader och/eller få ett ombud förordnat av domstolen i pågående domstolsförfaranden.*
- *Kostnadsfri medling.*

3 Vilka krav måste uppfyllas för att man ska få rättshjälp?

Rättshjälp i domstolsförfaranden är tillgänglig för både fysiska och juridiska personer samt för organisationsenheter som enligt lag har rätt att vara parter i sådana förfaranden.

En fysisk person kan befrias från domstolskostnader om personen inte kan bära kostnaderna själv utan att detta innebär en risk för att personen eller personens familj hamnar i svåra omständigheter.

En juridisk person eller en organisatorisk enhet som inte är någon juridisk person men enligt lag har rätt att vara part i ett domstolsförfarande kan befrias från kostnader om personen eller enheten saknar tillräckliga medel för att betala kostnaderna. Kommersiella företag (med undantag för när statskontoret är den enda partnern eller aktieägaren) ska också visa att deras partner eller aktieägare inte har tillräckliga medel för att öka företagets tillgångar eller bevilja företaget ett lån.

Samhällsorganisationer som inte bedriver affärsverksamhet kan också ansöka om befrielse från domstolskostnader i sina egna ärenden i samband med verksamhet som har att göra med sociala aspekter, utbildning, kultur, idrott, välgörenhet eller självhjälp inom områdena konsumentskydd, miljöskydd och social välfärd.

Det finns inga fasta inkomstgränser för erhållande av rättshjälp. Domstolen gör en skönsmässig bedömning av detta, med beaktande av sammansättningen av partens inkomster, tillgångar och utgifter, inbegripet antalet personer som är beroende av parten för sin försörjning. Domstolen kan också dra slutsatsen att parten saknar tillräckliga medel för att täcka ombudets arvoden, men har tillräckliga medel för att täcka vissa eller till och med alla domstolskostnader.

Vid förfaranden utan utlandsanknytning kan domstolen dessutom neka till att förordna ett ombud även om parten saknar medel, om domstolen anser att något ombud inte behövs. I praktiken inträffar detta när ärendet inte är komplicerat, särskilt om parten dittills under förfarandets gång uppvisat god kännedom om lagstiftningen och förfarandet.

Vid gränsöverskridande förfaranden får domstolen neka rättshjälp till personer som är bosatta eller uppehåller sig i ett annat EU-medlemsland, med undantag för Danmark, om det är uppenbart att partens begäran om rättshjälp eller försvar av sina rättigheter uppenbart saknar grund. Rättshjälp kan också vägras av skäl som rör sakfrågan i ärendet, om sökanden tidigare har beviljats rättshjälp för att lösa tvisten i godo innan tvistemålsförfarandet inleddes, men ingen lösning nåddes.

Ett formellt villkor för att få rättshjälp är att ansökan ska inges till domstolen på det sätt som anges i punkterna 6-8 nedan.

Utän hinder av ovanstående kan en person som inte behärskar polska genom att lämna in en begäran till den domstol som handlägger målet (eller som bör handlägga målet om begäran lämnas in innan förfarandet inleds), beviljas kostnadsfri tolkhjälp under förhandlingen. Begäran behöver inte uppfylla formella krav som de som gäller för ansökningar om rättshjälp. Detta fastställs i artikel 5 i lagen av den 27 juli 2001 om organisationen av allmänna domstolar (*Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych*). En part som begär kostnadsfritt bistånd med översättning av inlagor och handlingar som ska inges till domstolen måste däremot ha lämnat in en enkel ansökan om rättshjälp.

Endast fysiska personer, inbegripet enmansföretagare som inte anställer andra personer (egenföretagare), har rätt till kostnadsfri rättshjälp om de inte själva kan bära kostnaderna för rättsligt bistånd.

En advokat eller juridisk rådgivare får vid tvingande skäl vägra tillhandahålla kostnadsfri rättshjälp och informera den berättigade personen om andra centrum som tillhandahåller kostnadsfri rättshjälp i distriktet (powiat).

Om det konstateras att det problem som meddelas av den berättigade personen inte helt eller delvis kan lösas genom kostnadsfri rättshjälp, särskilt om problemet inte uteslutande är av juridisk art, ska advokaten eller den juridiska rådgivaren informera personen om andra möjligheter att få lämplig hjälp från andra aktörer som tillhandahåller kostnadsfri rådgivning. Exempelvis kan advokaten eller den juridiska rådgivaren informera om de tjänster som erbjuds av en aktör som tillhandahåller kostnadsfri rådgivning genom att ge personen ett informationsblad om rådgivning (karta informacyjna poradnictwa).

I fall där den kostnadsfria rättshjälpen ska täcka kostnadsfri medling beviljas sådan rättshjälp inte heller om målet har hänskjutits till medling av en domstol eller annan myndighet och om det föreligger rimlig misstanke om våld i parternas förbindelser.

4 Beviljas rättshjälp för alla typer av rättegångar?

Ja. Det går att få rättshjälp i alla civilrättsliga mål, inbegripet mål som rör familjefrågor, mål av kommersiell natur eller mål som rör arbetsliv eller socialt skydd (t.ex. pensioner eller livräntor).

5 Finns det särskilda förfaranden för nödsituationer

Det finns inget särskilt förfarande för brådskande ärenden.

6 Var finns ansökningsformulären för rättshjälp?

Det finns inget officiellt ansökningsformulär för rättshjälp i nationella förfaranden. En begäran görs skriftligen eller muntligen så att den förs till protokollet.

Vid gränsöverskridande mål kan den officiella blanketten användas som finns i bilagan till kommissionens beslut 2004/844/EG av den 9 november 2004 om fastställelse av formulär för ansökningar om rättshjälp enligt rådets direktiv 2003/8/EG om förbättring av möjligheterna till rättslig prövning i gränsöverskridande tvister genom fastställande av gemensamma minimiregler för rättshjälp i sådana tvister. Formulären finns tillgängliga hos de domstolar där förfarandet pågår eller ska inledas. De kan också laddas ned från justitieministeriets webbplats. Det är dock inte obligatoriskt att använda dessa formulär. En ansökan bör innehålla en redogörelse för sökandens civiltillstånd, tillgångar, inkomster och inkomstkällor. En ansökan om rättshjälp för att lösa tvisten i godo innan ett civilrättsligt förfarande inleds ska också innehålla en detaljerad redogörelse för sakförhållandena i ärendet.

Det är endast obligatoriskt att använda ett formulär vid gränsöverskridande mål där förhandlingarna äger rum i en annan medlemsstat och rör en person som är polsk medborgare eller har permanent uppehållsrätt i Polen.

I gränsöverskridande mål kan ansökan både lämnas in på polska och på engelska.

7 Vilka handlingar ska bifogas en ansökan om rättshjälp?

En ansökan om att befrias från domstolskostnader eller att få ett ombud förordnat av domstolen vid ett nationellt förfarande måste innehålla en redogörelse för sökandens civiltillstånd, tillgångar, inkomster och inkomstkällor i enlighet med den mall som återfinns i justitieministerns förordning av den 3 oktober 2016 om statens betalning av kostnadsfri rättshjälp som tillhandahålls av en av domstolen förordnad advokat (*Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu*). Mallarna finns tillgängliga i elektroniskt format på polska på domstolarnas webbplatser och på justitieministeriets webbplats samt i pappersform vid domstolarnas kanslier. Detta är ett formellt krav, och underlåtenhet att åtgärda eventuella brister i detta avseende inom en vecka efter domstolens begäran leder till att ansökan avvisas. Om de omständigheter som anges i ansökan ger anledning till oro får domstolen besluta om en utredning av sökandens faktiska omständigheter, särskilt genom att begära att sökanden lämnar ytterligare förtydliganden eller handlingar.

Vid gränsöverskridande förfaranden ska en person som är bosatt eller stadigvarande bosatt i ett annat EU-medlemsland, med undantag för Danmark, bifoga följande till ansökan:

- Handlingar som bekräftar uppgifterna i ansökan.
- Handlingar som styrker sökandens nationalitet, bosättningsort eller vanliga vistelseort och, om sökanden inte är medborgare i en medlemsstat, en handling som styrker att sökanden är bosatt på den aktuella medlemsstatens territorium i enlighet med den statens lagstiftning.
- Ett uttalande från sökanden om huruvida sökanden redan har beviljats rättshjälp för att lösa tvisten i godo och, om sådan hjälp har beviljats men ingen lösning har nåtts, ett klagörande av skälen till detta.

Ovanstående handlingar ska översättas till polska eller engelska av en person som är behörig att översätta officiella handlingar i den medlemsstat som ansökan ursprungligen härrör från.

Om en ansökan i ett gränsöverskridande förfarande saknar någon obligatorisk uppgift eller ger upphov till tvivel

kring ansökans riktighet, begär domstolen att sökanden, inom en föreskriven tidsfrist på högst en månad, lämnar ytterligare förtydliganden eller handlingar. Sökanden kan särskilt uppmanas att tillhandahålla kopior av skattedeclarationer, kontobesked och kontoutdrag från bank, tillgodohavanden på bankkonto eller i värdepapper eller intyg som anger lön, arvoden och andra ersättningar eller förmåner, pensioner, livräntor och underhållsbidrag. Om tidsfristen inte iaktas prövar domstolen ansökan på grundval av de uppgifter som lämnats.

I praktiken gäller att en ansökan i nationella eller gränsöverskridande förfaranden för att påskynda prövningen bör åtföljas av alla de handlingar som sökanden anser vara nödvändiga för att styrka sin ekonomiska ställning, i synnerhet de som nämns ovan.

Om kostnadsfri rättshjälp begärs ska ansökan innehålla en förklaring där sökanden anger att vederbörande saknar tillräckliga medel att själv bekosta rättsligt bistånd. En person som ansöker om kostnadsfri rättshjälp med avseende på sin näringsverksamhet ska dessutom lämna in en förklaring om att vederbörande inte har anställt några andra personer under det gångna året. Förklaringarna ovan måste formuleras i enlighet med de färdiga mallar som kan erhållas från centrumen för kostnadsfri rättshjälp. Förklaringarna ska lämnas till den person som tillhandahåller den kostnadsfria rättshjälp.

Eftersom kostnadsfri rättshjälp normalt tillhandahålls direkt på centrumet efter det att ansökan har lämnats in, bör sökanden också ha med sig en identitetshandling samt alla handlingar som krävs för att kunna presentera det rättsliga ärendet, så att hjälpen kan ges på ett effektivt sätt.

8 Var ska ansökan om rättshjälp lämnas in?

Vid nationella tvister ska ansökan om att befrias från domstolskostnader eller förordnas ett ombud av domstolen inges till den domstol där ett förfarande inletts eller ska inledas.

En fysisk person som är bosatt eller har sin vanliga vistelseort i en EU-medlemsstat (med undantag för Danmark) och som ansöker om rättshjälp i ett gränsöverskridande förfarande som inletts eller ska inledas vid en polsk domstol får ansöka om rättshjälp vid den domstol där fastställelseförfarandet inletts eller ska inledas. Om ansökan avser rättshjälp vid verkställighetsförfaranden ska den ges in till den distriktsdomstol som har behörighet i det område där beslutet eller domen ska verkställas. Ansökningar om rättshjälp kan också lämnas in via det polska justitieministeriet eller en utsedd behörig myndighet i den medlemsstat där sökanden är bosatt eller har sin vanliga vistelseort. Justitieministeriet vidarebefordrar utan dröjsmål sådana ansökningar till behörig domstol.

En fysisk person som är bosatt eller har sin vanliga vistelseort i Polen och som ansöker om rättshjälp i förfaranden som har inletts eller kommer att inledas i en annan medlemsstat (med undantag för Danmark) får lämna in ansökan till behörig domstol i den andra medlemsstaten. Ansökan får också lämnas in till den regionala domstol inom vars domkrets personen är bosatt eller har sin vanliga vistelseort i Polen.

En ansökan om rättshjälp inom ramen för systemet för kostnadsfri rättshjälp kan lämnas in till ett av centrumen för kostnadsfri rättshjälp i Polen. Dessa finns i distrikt och städer med distriktsstatus. En karta över dessa centrum samt kontaktuppgifter finns [här](#)

9 Hur tar man reda på om man har rätt till rättshjälp?

Den polska domstolen kommer att delge sökanden sitt beslut om ansökan om befrielse från domstolskostnader eller om förordnande av ett ombud. Det går också att få information ansökans status och om huruvida den har beviljats eller inte genom att ringa eller skicka ett e-postmeddelande till domstolens kansli.

Personer som ansöker om kostnadsfri rättshjälp får besked om huruvida de är berättigade till sådan hjälp direkt från det centrum som tillhandahåller hjälpen.

10 Vad bör jag göra om jag har rätt till rättshjälp?

Inga ytterligare åtgärder krävs om befrielse från domstolskostnader beviljas. Om den part som beviljats kostnadsbefrielse måste betala vissa kostnader för att kunna skydda sina rättigheter (t.ex.

översättningskostnader eller kostnader för resa till domstolen om parten kallats att inställa sig personligen), måste parten ansöka hos domstolen om förskottsbetalning av dessa kostnader. I annat fall kan domstolen förvänta sig att den part som är befriad från domstolskostnaderna ska lägga ut för dessa kostnader, som sedan ersätts. Om ett förskott beviljas måste det regleras på grundval av fakturor inom en månad från mottagandet av förskottet, och under alla omständigheter innan ett beslut om slutlig reglering av kostnaderna för förfarandet utfärdas.

Om en advokat eller en juridisk rådgivare förordnats ska denne kontaktas. Domstolen får delge sökanden en kopia av beslutet om förordnande av advokat eller juridisk rådgivare, dock utan detaljer som advokatens eller den juridiska rådgivarens fullständiga namn och delgivningsadress. Domstolen meddelar dessa uppgifter i en senare skrivelse, efter det att den delgetts uppgifterna av den behöriga regionala avdelningen av advokatsamfundet respektive kammaren för juridiska rådgivare.

En person som av domstolen helt eller delvis befriats från domstolskostnader innan domstolsförfarandet inleds ska bifoga en kopia av beslutet om kostnadsbefrielse till den ansökan eller motsvarande handling som inleder förfarandet.

Inom ramen för systemet för kostnadsfri rättshjälp kommer en person som anses vara berättigad till rättshjälp att få den direkt i förväntad form vid centrumet för kostnadsfri rättshjälp.

11 Vem väljer advokat om man har rätt till rättshjälp?

Det är den behöriga regionala avdelningen av advokatsamfundet respektive kammaren för juridiska rådgivare som förordnar en advokat eller en juridisk rådgivare, beroende på vad som är tillämpligt. Om ett specifikt ombud anges i ansökan förordnas dock den personen i den mån det är möjligt och vederbörande samtycker. Advokaten eller den juridiska rådgivaren får vid tvingande skäl vägra att handlägga målet, och i så fall ska det självreglerande organet förordna ett annat ombud. Under förfarandets gång är en begäran om byte av det ombud som förordnats möjlig. Även detta förutsätter tvingande skäl.

Det är möjligt att i begäran uttrycka önskemål om att ombudet ska ha goda kunskaper i ett visst främmande språk eller vara verksam inom en viss gren av juristyrket, i synnerhet att ombudet ska vara advokat eller juridisk rådgivare. I praktiken godkänner domstolen sådana begäranden.

Inom systemet för kostnadsfri rättshjälp är det inte möjligt att välja advokat eller juridisk rådgivare. Sådan rättshjälp ges av den advokat eller juridiska rådgivare som tjänstgör på det rättshjälpscentrum som sökanden vänt sig till, alternativt av en biträdande jurist som godkänts av denna advokat eller rådgivare.

12 Täcker rättshjälpen alla rättegångskostnader?

En part som beviljats fullständig befrielse från domstolskostnader betalar inga domstolsavgifter och ådrar sig inga utgifter. Om parten beviljats delvis befrielse från domstolskostnader måste parten stå för den del av domstolsavgifterna och utgifterna som inte omfattas av kostnadsbefrielsen. Om den parten vinner målet ålägger domstolen i det beslut som avslutar förfarandet den tappande parten att ersätta den vinnande parten för dessa kostnader.

Om en part som är befriad från domstolskostnader helt eller delvis förlorar målet anger domstolen i sitt slutgiltiga beslut i förfarandet att denna part ska ersätta motpartens domstolskostnader (men inte de kostnader som täckts av staten).

13 Vem står för övriga kostnader, om man bara har rätt till begränsad rättshjälp?

En person som delvis befriats från domstolskostnader måste betala de övriga domstolskostnaderna.

14 Omfattar rättshjälpen även överklaganden?

Rättshjälp som beviljats av en domstol i första instans omfattar också överklagande- och

verkställighetsförfaranden. En part som inte företräts av ett ombud (t.ex. en advokat) i första instans kan ansöka om denna form av bistånd i andra instans. Om ett extraordinärt överklagande krävs måste parten lämna in en särskild begäran, som då blir föremål för ett särskilt beslut som endast omfattar detta rättsliga steg.

15 Kan rättshjälpen dras in innan rättegången avslutas (eller till och med återkallas efter rättegångens slut)?

Domstolen kan återkalla beviljad rättshjälp, oavsett om det är frågan om befrielse från domstolskostnader eller förordnande av ombud, om det konstateras att de skäl på vilka beviljandet grundas inte förelåg eller inte längre föreligger. I båda fallen måste parten betala alla tillämpliga avgifter och ersätta kostnaderna, med det förbehållet att domstolen avseende kostnaderna kan besluta att parten endast behöver ersätta dessa delvis, i enlighet med hur partens situation förändrats.

När domstolen återkallar ett beslut om kostnadsbefrielse kan den ålägga en part som medvetet gett en missvisande bild av de omständigheter som legat till grund för kostnadsbefrielsen att betala upp till 1 000 polska zloty i böter. En part som beviljats bistånd av ett av domstolen förordnat ombud på grundval av sådana omständigheter kan åläggas att betala upp till 3 000 zloty i böter. Oberoende av skyldigheten att betala böterna måste parten betala alla tillämpliga avgifter och stå för de kostnader som parten är skyldig att betala, alternativt betala arvudet från det ombud som domstolen har förordnat.

Nya ansökningar om befrielse från domstolskostnader från en person som tidigare medvetet gett en missvisande bild av sitt civiltillstånd och sina tillgångar, inkomster och inkomstkällor avslås av domstolen, och personen åläggs att betala upp till 2 000 zloty i böter.

Ett beslut om att bötfälla en part kan överklagas i enlighet med punkt 16 nedan.

16 Går det att överklaga ett avslag av en rättshjälpsansökan?

Ja. Det går att överklaga ett beslut om avslag på ansökan om kostnadsbefrielse eller förordnande av ombud eller, om beslutet utfärdats av en domstolstjänsteman, att inge ett klagomål mot beslutet. Innan ett beslut bestrids ska en begäran om skriftlig motivering inges inom en vecka från delgivningen av beslutet. När sökanden har mottagit beslutet med den skriftliga motiveringen måste överklagandet lämnas in inom en vecka. Det ska riktas till den domstol som utfärdat beslutet. Inga avgifter tas ut för en begäran om skriftlig motivering, överklaganden eller klagomål mot domstolstjänstemäns beslut. Ett liknande förfarande gäller vid återkallande av tidigare beviljad rättshjälp i form av kostnadsbefrielse eller förordnande av ombud.

Beslut om avslag på ansökan om kostnadsfri rättshjälp kan inte bestridas.

Ytterligare information

- Lag av den 28 juli 2005 om rättegångskostnader i civilmål.
- Civilprocesslagen av den 17 november 1964.
- Lag av den 17 december 2004 om rätt till rättshjälp i civilrättsliga förfaranden som genomförs i Europeiska unionens medlemsstater och om rätt till rättshjälp för att lösa en tvist i godo innan talan väcks.
- 2004/844/EG: Kommissionens beslut av den 9 november 2004 om fastställelse av formulär för ansökningar om rättshjälp enligt rådets direktiv 2003/8/EG om förbättring av möjligheterna till rättslig prövning i gränsöverskridande tvister genom fastställande av gemensamma minimiregler för rättshjälp i sådana tvister.
- Lag av den 5 augusti 2015 om kostnadsfri rättshjälp, kostnadsfri samhällsrådgivning och juridisk utbildning.
- <https://www.gov.pl/web/nieodplatna-pomoc/npp>
- <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze-dotyczace-pryznania-prawa-pomocy-w-postepowaniu-w-sprawach-cywilnych-prowadzonym-w-panstwach-czlonkowskich-unii-europejskiej>
- Enskilda distriktsdomstolars och regionala domstolars webbplatser.

17 Medför ansökan om rättshjälp att preskriptionstiden avbryts?

När det gäller ansökningar om befrielse från domstolskostnader medför inte ingivandet av den relevanta ansökan eller ett överklagande av ett beslut om avslag på ansökan om befrielse i princip att det pågående förfarandet vilandeförklaras, såvida inte sökanden har beviljats befrielse från domstolskostnaderna till följd av en ansökan som gjorts i stämningsansökan eller innan talan väckts. Om en ansökan slutgiltigt avslås innan tidsfristen för betalning av avgiften för inlagan löper ut, kommer tidsfristen för betalningen att börja löpa på nytt från och med den dag som begäran om betalning delges eller, i vissa fall där parten företräds av en advokat eller en juridisk rådgivare, från och med den dag som beslutet om avslag på ansökan om kostnadsbefrielse delges. En ny ansökan om befrielse från rättegångskostnader som grundas på samma omständigheter påverkar emellertid inte längre tidsfristen för betalning av avgiften.

Även vad gäller ansökningar om att domstolen ska förordna ett ombud kommer ingivandet av den relevanta ansökan eller ett överklagande av ett beslut att neka ett sådant förordnande i princip inte att medföra att det pågående förfarandet vilandeförklaras, såvida inte ansökan gjordes i stämningsansökan eller innan talan väcktes. Domstolen får emellertid vilandeförklara handläggningen av målet till dess att ett slutligt beslut om ansökan har fattats. Den får följaktligen inte fastställa en förhandling, men kan ställa in eller skjuta upp en planerad förhandling.

Om det är obligatoriskt med ett juridiskt ombud i form av en advokat eller en juridisk rådgivare för en viss processhandling (överklagande till högsta instans [*skarga kasacyjna*], ansökan om resning, vissa överklaganden av domstolsbeslut) medför en ansökan om att domstolen ska förordna ombud inom den föreskrivna tidsfristen för en sådan ansökan att tidsfristen upphör att löpa. Oavsett huruvida ansökan beviljas eller avslås kommer tidsfristen att börja löpa igen. En ny ansökan som grundar sig på samma omständigheter påverkar emellertid inte längre tidsfristen.

Ytterligare information

- Lag av den 28 juli 2005 om rättegångskostnader i civilmål.
- Civilprocesslagen av den 17 november 1964.
- Lag av den 17 december 2004 om rätt till rättshjälp i civilrättsliga förfaranden som genomförs i Europeiska unionens medlemsstater och om rätt till rättshjälp för att lösa en tvist i godo innan talan väcks.
- 2004/844/EG: Kommissionens beslut av den 9 november 2004 om fastställelse av formulär för ansökningar om rättshjälp enligt rådets direktiv 2003/8/EG om förbättring av möjligheterna till rättslig prövning i gränsöverskridande tvister genom fastställande av gemensamma minimiregler för rättshjälp i sådana tvister.
- Lag av den 5 augusti 2015 om kostnadsfri rättshjälp, kostnadsfri samhällsrådgivning och juridisk utbildning.
- <https://www.gov.pl/web/nieodplatna-pomoc/npp>
- <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze-dotyczace-przyznania-prawa-pomocy-w-postepowaniu-w-sprawach-cywilnych-prowadzonym-w-panstwach-czlonkowskich-unii-europejskiej>
- Enskilda distriktsdomstolars och regionala domstolars webbplatser.

Senaste uppdatering: 28/04/2026

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.